



การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอย
อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา

<https://www.nonghoi.go.th>



การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอย อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

สินบน (Bribery) หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้ การรับการเรียกร้อยผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใด ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่จำเป็นว่าจะเป็นสถานที่ใดๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าวหรือตอบแทน เพื่อให้บุคคลกระทำการหรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างความจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลัก ตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

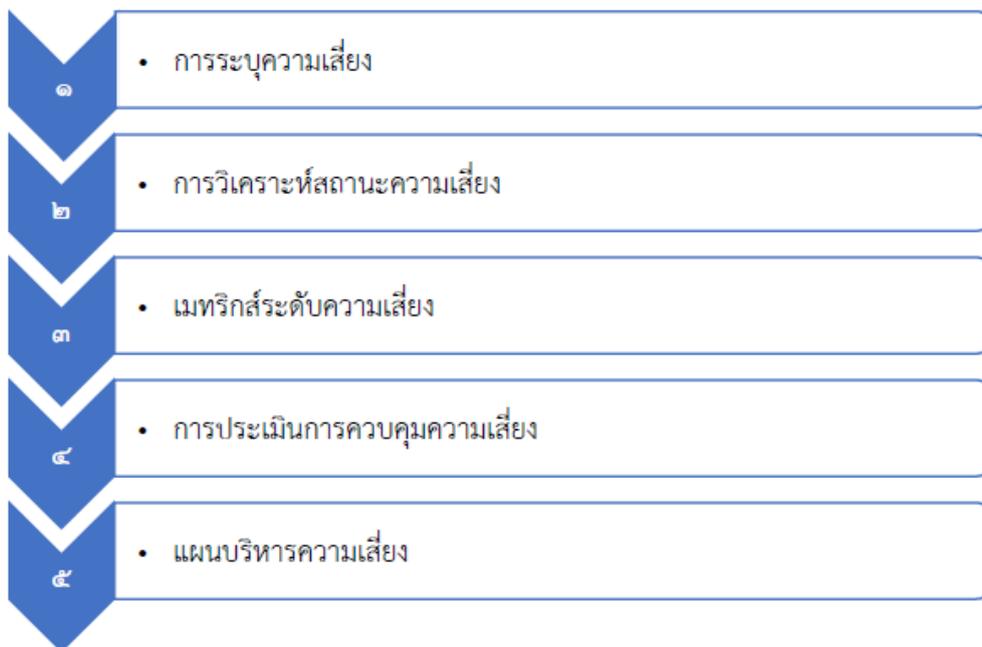
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ



การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

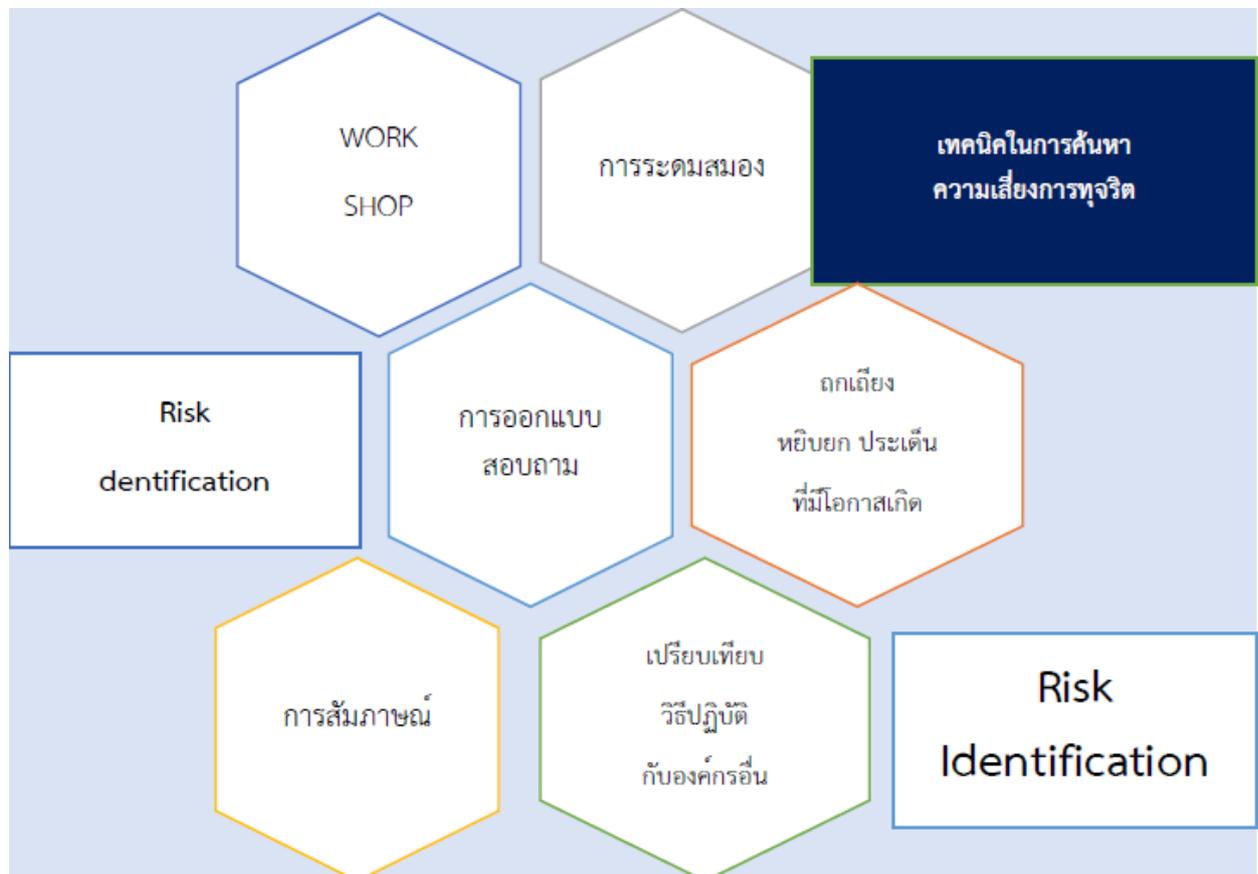


การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้นๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้งปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนใช้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้



เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า 25 ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 20 ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 15 ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 10 ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 5 ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่นๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๕ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๔ คะแนน

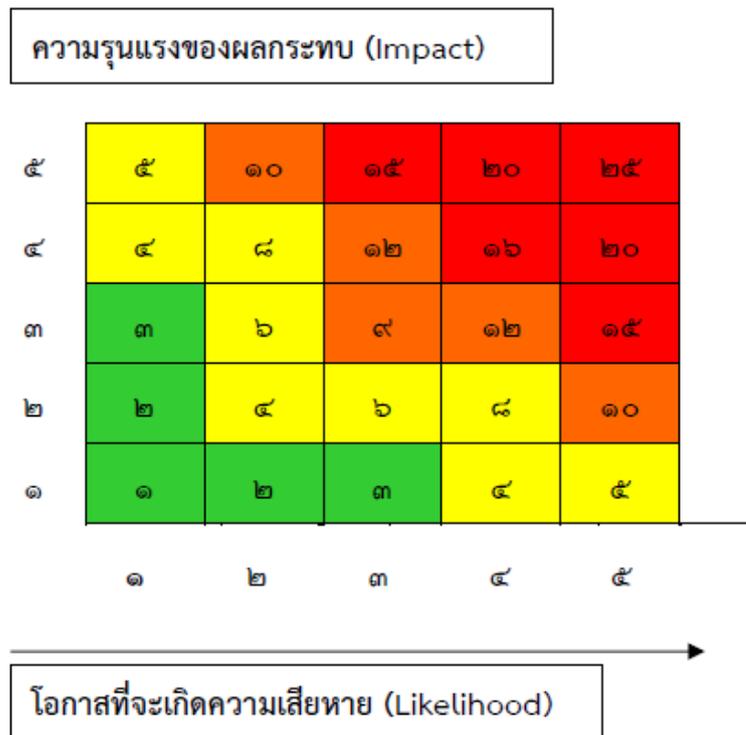
ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)



สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเสี่ยงเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้/รับสินบน
จากการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้/รับสินบน จากการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอย ๔ ประเด็น ดังนี้

- (๑) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
- (๒) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- (๓) การจัดซื้อจัดจ้าง
- (๔) การบริหารงานบุคคล

ประเด็นความเสี่ยง ทุจริต	เหตุการณ์ความ เสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			วิธีการ/มาตรการ ในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
		likelihood	Impact	Risk Score			
(๑) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑.เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ในระหว่างการตรวจรับงาน/ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาขออนุมัติ/อนุญาต	๒	๔	๘ ปานกลาง	มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ ๑. จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) และเอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต ค่าธรรมเนียม (ถ้ามี) ๒. ปิดประกาศคู่มือสำหรับประชาชน ไว้ ณ จุดบริการที่กำหนดให้ยื่นคำขอและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ อบต.หนองหอย ๓. ผู้บริหารมอบนโยบายและให้ความสำคัญในการตรวจสอบการพิจารณาการขออนุญาตของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด ๔. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาตามข้อกำหนด หากเอกสารไม่ครบจะต้องแจ้งทันที ๕. แจ้งผลการดำเนินงานภายในเวลาที่กำหนด ๖. กำหนดให้มีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน/ข้อเสนอแนะ	มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป	สำนักปลัด กองช่าง

ประเด็นความ เสี่ยงทุจริต	เหตุการณ์ความ เสี่ยง	ระดับของความเสียหาย			วิธีการ/มาตรการ ในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
		likelihood	Impact	Risk Score			
(๒)การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย/การ ให้บริการตาม ภารกิจ	-เจ้าหน้าที่เรียกรับ ผลประโยชน์ หรือของ กำนัล จา ก การ ให้บริการตามภารกิจ ต่างๆ	๒	๓	๖ ปานกลาง	มาตรการป้องกันการรับสินบน ๑. จัดทำประกาศมาตรการป้องกันการเรียกรับสินบน แจ้าง แนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ห้ามรับของขวัญของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ ๒. การจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ๓. การฝึกอบรมระเบียบกฎหมายในการปฏิบัติงานของ บุคลากร ๔. ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม/หลักธรร มาภิบาล ๕. หากมีสถานการณ์การให้ของขวัญ ควรปฏิเสธการรับ ของขวัญ ของกำนัล โดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อกฎหมาย นโยบายของรัฐ ๖. ผู้บริหารติดตามผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ๗. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ซื่อสัตย์ ๘. กำหนดให้มีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนทุจริตที่ปลอดภัย และเป็นความลับ ๙. กำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยและกฎหมาย	มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป	ทุกส่วน

ประเด็นความ เสี่ยงทุจริต	เหตุการณ์ความ เสี่ยง	ระดับของความเสียหาย			วิธีการ/มาตรการ ในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับ ผิดชอบ
		likelihood	Impact	Risk Score			
(๓) การจัดซื้อจัด จ้าง	-การจัดซื้อจัดจ้างโดย วิธี เฉพาะเจาะจง สามารถ กำหนดหรือ เลือกผู้รับจ้างได้ เจ้าหน้าที่อาจมีการ เรียกรับผลประโยชน์ ในกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง	๒	๓	๖ ปาน กลาง	<p>มาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๑. ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างฯ พ.ศ. ๒๕๖๐</p> <p>๒. ฝึกอบรมด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การบันทึกข้อมูลและขั้นตอน การปฏิบัติงานในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อพัฒนา ศักยภาพตามมาตรฐาน</p> <p>๓. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายในการปฏิบัติงาน ให้กับบุคลากรและเจ้าหน้าที่</p> <p>๓. การเปิดเผยข้อมูลซื้อจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (วงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท) เมื่อหัวหน้าหน่วยงานรัฐอนุมัติสั่งซื้อ/ส่งจ้าง แล้ว โดยประกาศผลผู้ชนะบนเว็บไซต์ กรมบัญชีกลาง (e-GP) และเว็บไซต์หน่วยงานภายในระยะเวลาที่กำหนด</p> <p>๔. มีขั้นตอนเสนอการเห็นชอบผ่านสายงานตามลำดับ และมี อำนาจอนุมัติตามวงเงิน</p> <p>๕. มีการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้บริหาร</p> <p>๖. มีช่องทางการร้องเรียนเรื่องทุจริต โดย เป็นช่องทางที่มี ความปลอดภัยต่อผู้ร้องเรียน และสร้างความมั่นใจว่าจะมีการ ดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนด้วยความรวดเร็ว</p>	มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป	กองคลัง

ประเด็นความเสี่ยง ทุจริต	เหตุการณ์ความ เสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			วิธีการ/มาตรการ ในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
		likelihood	Impact	Risk Score			
(๔) การบริหารงาน บุคคล	-ผู้บริหารใช้อำนาจ หน้าที่เรียกรับเงินหรือ ผลประโยชน์ในการรับ พนักงานเข้าทำงานใน หน่วยงาน	๑	๔	๔ ปาน กลาง	๑.หน่วยงานประชาสัมพันธ์การรับสมัครพนักงาน หรือลูกจ้างผ่านช่องทางต่างๆ อย่างเปิดกว้าง ได้แก่ เว็บไซต์ ของหน่วยงาน และการปิดป้าย ประชาสัมพันธ์ ๒.ประกาศเผยแพร่หลักเกณฑ์ แนวทางการสรรหา ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน ๓.คัดเลือกบุคลากรตามหลักเกณฑ์ มีคณะกรรมการ พิจารณาหลายฝ่าย ลดการใช้ดุลพินิจส่วนตน เปิดเผยข้อมูล ตรวจสอบได้ ๔.ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ต้องงดรับของขวัญหรือ ประโยชน์ใดๆ ทุกขั้นตอนการทำงาน ๕.จัดให้มีช่องทางแจ้งเบาะแสการทุจริตที่ปลอดภัย และเก็บรักษาข้อมูลผู้ร้องเป็นความลับ ๖. ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นต้องสอบทานขั้นตอน การคัดเลือกทุกครั้ง ๗. ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลผู้สมัคร และผู้ได้รับเลือก ๘. กำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยและกฎหมาย	มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป	สำนักปลัด

หมายเหตุ :

- กรณีหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ระบุว่า
“ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับทรัพย์สินในกระบวนการงาน อนุมัติ อนุญาต เนื่องจากไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราช บัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘”
- ต้องระบุให้ครบทุกประเด็น ***